

میزان العفایه

ابو حامد محمد غزالی

تصحیح و تحقیق
میرزا حسن

عضو هیئت علمی دانشگاه الزهراء

بازنگار
محمود علیزاده کاشانی

آمارات ملی

سرشناسه: غزالی، محمد بن محمد، ۴۵۰ - ۵۰۵ هـ.

Mohammad ibn Mohammad Ghazzali

عنوان و نام پدیدآور: میزان العقاید / نوشته ابو حامد محمد غزالی؛ تصحیح و تحقیق مریم حسینی، با همکاری محمود علیزاده کاشانی.

مشخصات نشر: تهران: مولی، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری: ۱۲۷ ص ۱۴۵/۵ × ۲۱/۵ س.م.

شابک: 978-600-339-144-4

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: کتابخانه: ص ۱۲۴ - ۱۲۷.

یادداشت: نمایه.

موضوع: عرفان -- متون قدیمی تا قرن ۱۴

موضوع: Mysticism -- Early works to 20th century

موضوع: تصوف -- متون قدیمی تا قرن ۱۴

موضوع: Sufism -- Early works to 20th century

شناسه افزوده: حسینی، مریم، ۱۳۴۱ - . - مجمع

شناسه افزوده: علیزاده کاشانی، محمود، ۱۳۳۳ - . - مجمع

رده بندی کنگره: BPT۸۲/۵

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۸۲

شماره کتابشناسی ملی: ۸۴۶۵۹۲۴

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیا

تهران: خیابان انقلاب-چهارراه ابوریحان-شماره ۱۱۵۸، تلفن: ۶۶۴۰۹۲۴۳-۶۶۴۰۰۷۹-۶۶۴۰۰۰

وب سایت: www.molapub.com • اینستاگرام: molapub • تلگرام: molapub • ایمیل: molapub@yahoo.com

میزان العقاید • ابو حامد محمد غزالی

تصحیح و تحقیق: مریم حسینی (عضو هیئت علمی دانشگاه الزهراء) • با همکاری محمود علیزاده کاشانی

چاپ اول: ۱۴۰۰ = ۱۴۴۳ • ۵۲۰ نسخه • ۳۵۰/۱
۴۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۳۹-۱۴۴-۴ ISBN: 978-600-339-144-4

طرح جلد: علی اسکندری • حروفچینی: درچه کتاب • لیتوگرافی و چاپ: کامیاب • صحافی: نوری

کلیه حقوق مربوط به این اثر محفوظ و متعلق به انتشارات مولی است

فهرست مطالب

پیشگفتار

مقدمه

۷

۹

۹

۱۰

۱۳

۱۶

۱۸

۲۳

۲۵

۲۵

۲۶

۲۸

۲۹

۳۱

۳۸

۴۱

۴۳

۴۴

۴۶

۴۸

۴۹

۵۱

۵۵

۵۵

۵۶

سال شمار زندگی امام غزالی

جایگاه غزالی در تاریخ و فرهنگ اسلامی

آثار غزالی

رساله های فارسی غزالی

روایت غزالی در رساله میزان العقاید

تفسیر آیه (کلمه و شجره طیبه)

نظام دهگانی طبقه بندی میزان العقاید

دلائل انتساب میزان العقاید به غزالی

میزان العقاید و میزان العمل

میزان العقاید و معیار العلم

نظریه های مربوط به لفظ و معنا در میزان العقاید و معیار العلم غزالی

میزان العقاید و کیمیای سعادت

میزان العقاید و نصیحة المملوک

جهان شناسی غزالی

ابیات فارسی و غربی در میزان العقاید

معرفی دستنویس های میزان العقاید

ویژگی های سبکی رساله میزان العقاید

برخی مختصات رسم الخطی دستنویس ایاصوفیه

روش تصحیح

تصویر صفحاتی از دستنویس های رساله میزان العقاید

رساله میزان العقاید من تصانیف امام کامل محمد غزالی نور قیبه

مقدمه

آغاز رساله

۵۸	شاخ اول از شجره طیبه نطق است.
۶۰	ثمره نطق سیادت باشد.
۶۱	شاخ دوم عقل است.
۶۲	ثمره عقل مروت است.
۶۳	شاخ سیوم علم است.
۶۵	ثمره علم تواضع است.
۶۶	شاخ چهارم حکمت است.
۶۷	ثمره حکمت شرف است.
۶۸	شاخ پنجم فکرت است.
۶۹	ثمره فکرت بصیرت است.
۷۰	شاخ ششم همت است.
۷۲	ثمره همت سخاوت است.
۷۳	شاخ هفتم معرفت است.
۷۴	ثمره معرفت شکر است.
۷۵	شاخ هشتم اخلاص است.
۷۶	ثمره اخلاص صدق است.
۷۷	شاخ نهم محبت است.
۷۹	ثمره محبت عشق است.
۸۱	شاخ دهم رضاء است.
۸۲	ثمره رضاء عدل است.
۸۵	فصل [ثمره عدل ولایت است]
۸۶	فصل در خاتمت رساله:
۸۹	تعلیقات کتاب میزان العقاید امام محمد غزالی
۱۱۱	فهرست‌ها
۱۱۱	فهرست آیات
۱۱۳	فهرست احادیث
۱۱۵	فهرست ابیات
۱۱۶	فهرست اشخاص
۱۱۷	فهرست لغات و ترکیبات
۱۲۴	فهرست منابع

پیشگفتار

شکر و سپاس فراوان، به عدد ستاره آسمان، و قطره باران، و برگ درختان، و ریگ بیابان، و ذره‌های زمین و آسمان، مر آن خدای را که یگانگی صفت اوست. و جلال و کبریا، و عظمت و علا، و مجد و بها، خاصیت اوست.

سخن را با تحمیدیه زیبای کتاب کیمیای سعادت امام محمد غزالی آغاز کردم تا در ادامه آن سپاس گویم آن خداوندی را که این نعمت را نصیب و این فرصت را فراهم کرد تا با رساله‌ای از یکی از ماندیشمندان این سرزمین روزها و شب‌هایی را سپری کنیم و از روایت دلکش آن لدنی وافر یابیم که کیمیای سعادت ابدی را در خود جمع آورده است. رساله کوتاهی که هرچه بیشتر مورد مطالعه قرار گیرد گنجینه‌های مکتوم آن بیش از پیش روشن می‌شود. در این رساله با هدایت غزالی و روایت سفر مسافر طریق از اسفل السافلین تا اعلیٰ علیین راهی می‌شویم تا به سر گنج مقصود و بلا تردید شاخه شجره طیبه معرفت دست یابیم و بدانیم که به قول غزالی «مسافر همیشه مخالف مقیمان باشد، و بیشتر خلق مقیم باشند و مسافر نادر بود». سفری که با قوام علم و عمل در قول «لا اله الا الله» آغاز و با گذر از دریای «لا اله الا الله» به انجام می‌رسد، تا هروان طریقت را میزانی باشد تا بدانند که کلمه طیبه همین قول است و عیار عقیدت همه مردمان را می‌توان با آن سنجید. و بدانیم که مقصود غزالی از نگارش این رساله هم به دست دادن میزان و ترازویی برای سنجش عقیدت‌هاست. کاری که وی پیش از این در کتاب‌های معیار العلم و میزان العمل به آن پرداخته بود و اینجا با نگاشتن مکتوبی دیگر به زبان پارسی و در فضایی خیال‌انگیز و با زبانی ادیبانه به این مهم می‌پردازد.